

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 1 20.— POJEDINI BROJ 10 PARA.— OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871.

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBČIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREŽGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, 29. SRPNJA 1914.

BR. 60.

Rat je navješten!

Stranka prava prama događajima.

Središnje glasilo vrhovne uprave stranke prava za sve hrvatske zemlje „Hrvat“ donosi;

Habsburška monarkija je učinila odlučni korak (demarhe) po svom poslaniku u Beogradu, prisiljena na nj posljednjom iztrage radi umorstva prijestolonasljednika i supruge mu u Sarajevu.

Pošto je u spisu (noti), koji je predan srbskoj vladi u ime vlade monarkije označen i rok od 48 sati, u kojem ima uzsljediti odgovor, a taj rok iztiče u subotu 25. o. mj. u 6 sati po podne, to ima učinjen korak sa predajom spisa i značenje ultimatum, to jest, neke vrsti posljednje riječi, poslie koje bi imalo govoriti samo još oružje, ako Srbija ne udovolji zahtjevima monarkije.

Mora se priznati, nota je oštrija i odlučnija nego se prema dosadajim sličnim koracima monarkije očekivalo. Ali se mora priznati i to, da po međunarodnim pravilima, koja vrijede među državama, imade monarkija i pravo na teške svoje zahtjeve, čim se iz njih vidi, da su službeni ljudi i organi Srbije doista izravno i neizravno sudjelovali i pripomogli počinjenju strašnoga umorstva u Sarajevu od 28. pr. mj.

U spisu se navode imena nekih od dotičnika, navode se i organi, koji su i na koji način sve to izveli, pa zato će Srbija, kako joj god bilo teško i neugodno, morati dati zadovoljštinu, neće li izazvati sukob, koji bi mogao samo po nju lože proći, jer — kako prema predanoj noti izgleda — jedva da bi se koja druga država mogla, smjela i htjela otvoreno još u stvar uplitati i stavljati se na stranu Srbije, ako bi ova, iz nekakove umišljene časti, bila tvrdokorna i prkosna.

Medjutim nota, ako i ima karakter ultimatum, ipak je i tako sastavljena, da bi se mogla izbeći i daljnja razpravljanja između Srbije i monarkije, ako u prvi čas nebi Srbija dala baš u svim zahtjeve, ima traženi odgovor i zadovoljštinu.

Za ovaj najgori slučaj pak, u koji se ipak za sada ne može potpun vjerovati, monarkija, koliko se znade, spremna je, da odmah da oružju riječ, jer toliko je monarkijske vojske na okupu u ratnom stanju, da bude preko dovoljno za samu Srbiju, a dok bi se druge države uplele, dotle bi ostalo vremena i monarkiji, da i druge svoje sile stavi u kretanje.

Mi za sada upućujemo hrvatski narod i pučanstvo naše otačbine, da sačuva mir, da se ni u socijalnom ni u ekonomskom pogledu neda odvratiti od redovitoga svoga života i da se čuva bilo koje vrsti iznimnosti.

Srbija odbija zahtjeve.

U subotu u 5 s. popodne srpska vlada izjavila je, da odbija zahtjev

Austrije, da austrijski organi sudjeluju kod istrage proti sukrivcima atentata koji se nalaze u Srbiji. Jednako je izjavila, da nemože udovoljiti ni zahtjevu, da razpusti ona društva koja su neprijateljska prama Austro-Ugarskoj.

Usljed takovog odgovora, diplomatski odnošaji između Monarkije i Srbije bili su prekinuti te je austrijski poslanik odmah ostavio Beograd.

Mobilizacija.

„Objavitelj Dalmatinski.“ od 26. ov. mj. donosi:

„Njegovo se je c. i k. Apostolsko Veličanstvo udostojilo narediti djelomičnu mobilizaciju i djelomično dizanje i sazivanje narodnog ustanka. Zgodne potanke odredbe mogu se razabrati iz Obznana javno pribijenih u području onih vojničkih teritorijalnih Zapovjedništva, na koja se odredba mobilizacije proteže.“

Vladino saopćenje.

BEČ, 26. Vladino saopćenje, što je izdano moćas, ističe da je izvanjski položaj već takav oblik poprimio, da je obzir na vojne zahtjeve postao najvišim zakonom. Radi toga prihvaćene su u unutrašnjosti Monarkije neke odredbe, kojima je svrha da se stane na put zločinačkim predućima protiv sigurnosti i obrane države, s druge strane da se spriječi i nenamjeravano dovogjenje u opasnost i štetovanje javnih interesa. Ima se pak narediti tajenje svih vojnih odredaba protiv uhogjenja i ometanja neovlaštenim publikacijama-u vlastitoj zemlji. Mora se ići na ruku svim pripremama oružane moći i davati joj u najvećoj mjeri svu pomoć što pruža zemlja.

S obzirom na ozbiljnost časa, može se sa stavnošću očekivati, da će svi stanovnici zajedničke domovine znati da cijene tešku odgovornost, koja je morala da bude odlučna za taj korak.

Vlada dobro zna koja se velike žrtve nameću svim krugovima pučanstva.

Razborito i spremno opsluživanje izuzetnih odredaba te će žrtve ublažiti, učinice da se lakše podnose ona ograničenja, koja su izdana jedino pod pritisikom nužde, i koja imaju da, netom bude mogućno, ustupe opet mjesto normalnim prilikama.

Iznimne mjere.

Izdano je 5 cesarskih Naredaba na osnovu § 14 državnog temeljnog zakona; pak cio niz ministarstvenih Naredaba, koje odmah stupaju na spagu.

Cesarske Naredbe odnose se između ostaloga na prijenos nekih vlasti političke uprave u Bosni i Her-

cegovini i Dalmaciji na vrhovnog vojenog zapovjednika; nadalje, izdane ministarstvene Naredbe tiču se, između ostaloga, i obustavljenja odredaba državnog temeljnog zakona u pogledu lične slobode, kućnog prava, prava udruživanja i sastajanja, slobode štampe, obustavljenja djelovanja porotnih sudova, ograničenja rukovanja putnih listova, postavljenja civilnih osoba radi kažnjivih djela protiv ratne moći pod vojnu kaznenu sudbenost, zabrane izvoženja stanovite robe, napokon stupanja na snagu zakona o ratnim dobavama.

Zatvoreni sabori i parlamenat.

Na temelju previšnjeg ovlaštenja danom 26. ov. mj. zatvoreno je zasjedanje Carevinskog Vijeća; zatvoreni su Zemaljski Sabori Dalmacije, Kranjske, Gorice, Moravske, Donje i Gornje Austrije, Šleske i Štajerske. Slične izuzetne odredbe izdane su i za područje Ugarske, kao i Bosne i Hercegovine.

Željeznice pod vojničkom pazkom.

Posebimim oglasom upozoreno je općinstvo, da je određeno, neka vojničke straže paze na sigurnost željezničkih pruga.

Da se izbjegne nesrećama, svraća se pažnja na to, da straže vojničkih postaja imaju upotrebiti oružje protiv svakoga, koji na prvi poziv ne stane.

Vježbe u pucanju.

Obćinski upravitelj javlja: Pošto će, c. k. Dombransko postajno Zapovjedništvo elementarno strelšte kod Jadrtočva osim nedjelje i svetačnog dana svaki dan upotrebljavati za odjele, koji će se vježbati u pucanju, zabranjuje se u smislu §. 7 C. P. 20. travnja 1854 D. Z. L. s obzira sigurnosti do daljnih odredaba prekoračiti okoliš „Dočine-Paklina-Jasenove-Konoba-Svinjaliste-Vatrovnica-Oštrvica i Šušnjavačice“ i pšitati u iste predjele životinje na pašu.

Svaki prekršaj ove zabrane biti će u smislu zakona gori navedenog kažnjen globom od 2—200 Kr.: ili odnosnim zatvorom.

Propisi o tiskopisima.

Obustavljen je do dalje odredbe izlazak ovih periodičnih tiskopisa:

„Hrvatska Riječ“ Šibenik, „Sloboda“ i „Pučka Sloboda“ Spljet, „Zastava“ Spljet, „Crvena Hrvatska“, Dubrovnik, „Dubrovnik“ Dubrovnik, „Srpska Zora“ Dubrovnik.

Za polaganje dužnih otisaka tiskopisa što izlaze u Dalmaciji određeni su ovi rokovi:

1. Za periodične tiskopise: „Narodni List“ Zadar, „Hrvatska Kruna“ Zadar, „Il Dalmata“ Zadar, „Mlada Dalmacija“ Zadar, „Saljiva Dalmacija“ Zadar, „Napredak“ Zadar, „Il Risorgimento“ Zadar, „Hrvatska Misao“ Šibenik, „Pučki list“ Spljet, „Naše Jedinstvo“ Spljet, „Dan“ Spljet,

„Pučke Novine“ Spljet, „Prava Crvena Hrvatska“ Dubrovnik, „Zadrukar“ Spljet, „Učiteljski Vijesnik“ Spljet, rok od 3 sata prije njihovog izdanja.

2. Za sve neperiodične tiskopise rok od 8 dana prije njihova izdanja.

Prekršaji odredaba ove Obznane kaznit će se globom do 2000 kruna odnosno kaznom zatvora do 6 mjeseci.

Obustavljena djelatnost društava.

Hrvatski akademski Klub Zadar - Srpska Čitaonica Šibenik - Srpsko pjevačko i muzičko društvo Srbadija Šibenik - Srpska Čitaonica Knin - Srpski Sokol Knin - Hrvatski Sokol Sinj - Srpski Soko Kotor - Srpski Soko Bijela - Srpski Soko Budva - Srpski Dom Hercegovni kod Kotora - Srpski Soko Hercegovni kod Kotora - Srpska sokolska župa na Primorju Hercegovni kod Kotora - Srpski Sokol Cjenovici - Srpski Soko Pastirovici - Srpska Čitaonica Risan - Srpski Soko Risan - Hrvatsko političko demokratsko društvo Spljet - Gradjanska Štioničnica Spljet - Pučka Zora Spljet - Hrvatski akademski Klub Spljet - Pučka Štioničnica Veliki Varoš Spljet - Pučka Štioničnica Lučac Manuš Spljet - Srpska Sloga Spljet - Hrvatski Sokol Spljet - Hrvatski Sokol Dubrovnik - Dubrovačko radničko Društvo Dubrovnik - Srpska Zora Dubrovnik - Dušan Silni Dubrovnik - Hrvatski akademski Klub Dubrovnik - Srpska Čitaonica Kistanje - Srpska Čitaonica Imotski - Hrvatski Sokol Imotski - Novo napredno Kolo Makarska - Hrvatski Sokol u donjim Kaštelima Novi kod Trogira - Hrvatski Sokol Omiš - Hrvatska sokolska župa Krešimir Šibenik - Srpska Čitaonica Skradin - Srpski Soko Zadar.

Prekršaji ovih odredaba kaznit će se sa globom do 2000 kruna, odnosno kaznom zatvora do 6 mjeseci.

Uapšenja.

U Šibeniku.

Dne 27. ov. mj. ovdje su uapšeni: zastupnik na pokrajinskom saboru dr. Mate Drinković, odvjetnik dr. Ivo Krstelj, agent ug. hrv. parobrodarskog društva Marko Stojčić, krčmar Niko Blažević Baluta i trgovac Krsto Margetić (Srbini).

Večer prije uapšeni su: željezničar Jovo Njeguš i Jovičić (Srb), te pisar u dra. Subotića Ivo Baljkas.

Jučer je uapšen financijalni stražar Vujanović (Srbini).

Sinoć je uapšena učiteljica srpske škole Šuković.

Jutros je uapšen Ante Vlahović, učitelj u Mandalini.

U Dubrovniku.

U Zadru su u nedjelju uapšeni pod sumnjom da hoće pobjeći, načelnik Dubrovačka zastupnik dr. Melko Čingrija, do načelnik dr. Ante Puigliesi te pravoslavni pop Barbić. Privedeni su u ovdješnje tamnice.

U Boci.

Zastupnik na pokrajinskom saboru pravoslavni proto Jovo Bučin uapšen je u Dubrovniku, kada je htio pobjeći. Doveden je u Kotor, gdje ga je građanstvo dočekalo bućnim demonstracijama.

U Kotoru je nadalje uapšen zastupnik Vukotić (Srbini) sa čitavom obitelji. Uapšeni su također načelnici i po dva prisjednika iz svih općina Boke.

U Kaštelstarom.

Uapšen je općinski prisjednik Vicko Arambašin.

U Drnišu.

U Drnišu je uapšen učitelj u Tepljuhu Manojlović rečeni Malvuk (Srbini) i još trojica.

U Zadru.

Uapšeno je nekoliko omladinaca nacionalista, među njima i tajnik Akademskog kluba. Prekjučer je uapšen profesor pravoslavnog bogoslovlja Kalik.

U Splitu.

Uapšeni su dr. Ivo Tartaglia, dr. Ivan Karaman, dr. Vjekoslav Škarica, općinski redarstveni povjerenik Bijegović, urednik „Zastave“ Oskar Tartaglia, pa Vrcan i još neki.

Prošlost Beograda.

Beograd leži na mjestu staroga rimskoga Singidunuma te je već bio pod carem Augustinom vrlo dobro utvrđen.

U borbama između Bugara i Grka i drugih naroda grad je bio često puta uništen i spaljen. Godine 1343, izgradi car Dušan tamo jako jaki tvrđavu. Godine 1382. osvojena je tvrđava po ugarskim hrvatskim kraljevima i iste godine padne opet u srpske ruke. Despot Gjuro Branković odstupi godine 1426. Beograd ugarsko-hrvatskom kralju Sigismundu. Ovaj je utvrde znatno pojačao. Turci pobjediše Srbiju na Kosovu namišiše i Beograd osvojiti, te su ga i dva puta podsjedali, godine 1440, pod Sultanom Muratom II. i 1456 pod Sultanom Muhamedom II. Protiv potonjega branio je Beograd Ivan Hunyady. Medjutim 1521. dne 29. kolovoza padne Beograd u ruke Sulejmana II. i ostade u turskim rukama 167. godina. Dne 21. kolovoza 1688. bude Beograd osvojen po bavarskom izbornom knezu Maksimilijanu sa 53.000 momaka, što austrijski što njemačkih državnih. Beograd padne u ruke općim jušimom dne 6. rujna, ali već 18. listopada 1690. otme carskoj vojsci Beograd rođeni Hrvat veliki vezir Mustafa Cupričić.

Prince Eugen Savojski podsjedao je Beograd sa carskom vojskom od 16. srpnja 1717. počamši i prisili Tursku posadu dne 18. kolovoza, da se predade, pošto je prije toga potukao tursku vojsku pod zapovjedništvom Hatla paše, koja je došla da spasi tursku posadu u tvrđavi. Mirom od Požarevca dne 21. srpnja 1717. ostade u rukama Austrije, koja je doskora onde izgradila veliku luku i učinila trgovačkim mjestom, ali nakon što su Austrijanci bili kod Krocke potučeni, otpadne Beograd t. zv. beogradskim mirom od 18. rujna 1739. zajedno sa Šapcem i Oršovom opet u Turaku. U austrijsko-turskom ratu od 1778-1791. opet su carske čete pod generalom Landonom dne 7. listopada 1789. osvojile Beograd, ali je mirom od 1791. opet potpao Tursku. Kad se je 1804. digla srpska buna, potjedoše srpski ustaše Beograd. 13. prosinca 1806. osvojioše srpski ustaše grad na jurši, a na samo staro ljetu prisiliše tursku tvrđavinsku posadu, da se predá.

Grad postade od ovoga časa sve do bukarešanskog mira od 28. svibnja 1812. sjedištem srpske vlade. Ovim mirom međutim Rusija je žrtvovala Beograd zajedno sa ostalim srpskim tvrđavama i tako je Beograd opet došao u turske ruke i grad ostade turski sve do godine 1834., kad je proglašena neodvisnost kneževine Srbije. Tek 18. travnja 1867. ostaviše turske posade u tvrđavi beogradske grad i na svečani je način grad predan u ruke srpskom knezu Mihajlu Obrenoviću III.

Italija uz Austriju.

BEČ, 27. srpnja. Talijanska vlada dala je izjavu vladi austro-ugarskoj, da će u eventualnom oružanom konfliktu između Monarhije i Srbije zauzeti držanje koje potpuno odgovara odnosima i obvezama saveznice.

Ova spontana izjava pridružuje se sjajnoj izjavi savezničke vijernosti njemačkoga carstva, pa je dostojno od cijele monarhije oduševljenjem prihvaćena. Kao odgovor ome daje se izrazaj zahvalnosti i zadovoljstva, pa će bez sumnje naći na oduševljeno priznanje svijni naroda monarhije i pobuditi osjećaje prema kraljevini saveznici.

Oduševljenje za rat.

U narodu vlada oduševljenje za rat protiv Srbije. Mobilizacija provodi se brzo i uredno te je odziv savaznih podpun.

Po čitavoj Monarkiji dolazi do burnih izkaza za sjedog Vladara.

U našem gradu ogromne mase savzanih pjevaju i kliču za kralja i za domovinu, a proti Srbiji.

Beograd napušten.

Srpska vojska napustila je Beograd te se povukla prema Kragujevcu. Jednako se u unutrašnjosti preselio dvor, državna banka i sve važnije ustanove. Pred odlazak bačena su u zrak razna skladišta te uništene najvažnije točke tvrđave. Kolodvor je bio zapaljen.

Gradjanstvo bježi iz Beograda te su neki imućniji prebjegli u Ugarsku.

Austrougarski državljani hrpimice ostavljaju Srbiju.

Afera vojvode Putnika.

Rhovni zapovjednik srpske vojske vojvoda Putnik, kada se iz Graca vraćao u Srbiju, bio je uapšen. Kasnije ga posebni vlak odvezao u Rumunjsku, odakle će u Srbiju.

Nemiri u Rusiji.

U Petrogradu, Moskvi, Rigi i u drugim većim gradovima buknuili su radnički nemiri. U Petrogradu štrajkuje 150.000 radnika. Štrajkaši dižu barikade proti vojsci. U Petrogradu i Moskvi proglašeno je iznimno stanje. Bojat se je da po cijeloj Rusiji bukne agrarni ustanak.

Bombaši.

U Zadru su uapšena dva Srbina, jer htjela bacit bombe u parobrod Gödöle. Razjarona masa pograbila je bombaše i izprebijala ih na mrtvo ime.

Uapšen je nadalje na parobrodu „Sarajovo“ jedan Srbini iz Bosne. Nadjene su kod njega dvije bombe.

Mirno rješavanje?

Prama informacijama „N. F. Presse“, nije izgubljena svaka nada u mirno rješavanje. Englezka i Italija rade da Rusiju predobiju za mir, u čemu nailaze na veliku susretljivost Njemačke. Izgleda da je Rusija sklona da sve velevlasti opunomoće Italiju, da između Austrije i Srbije posreduje.

Englezka proti Srbiji.

Značajna je skoro jednodušnost englezkog novinstva u prosudivaju događajja. Englezka štampa izjavljuje, da su koraci Austrije potpuno opravdani, te traže od Srbije da se pokori.

Ultimatum Njemačke Rusiji?

Prama informacijama nekih novina, Njemačka je stavila Rusiji zahtjev, neka se izjavi da li će biti indiferentna ili ne u sporu Austro-Ugarske i Srbije. Rok odgovoru ističe u utorak u podne. Ne odgovori li Rusija na ovaj ultimatum, Njemačka će vršiti svoju savezničku dužnost.

Englezki savjet Rusiji.

Riječka „Bilancia“ javlja, da je Englezka savjetovala Rusiji neka bude mirna, jer inače bi mogla doživiti teška iznenadjenja od strane Japana.

Rat naviješten?

BEČ, 28. srpnja. Javlja se, da je danas Austro-Ugarska formalno navijestila rat Srbiji.

Današnjim danom stupa u krepost izvodjenje osnovne, što ju je stvorilo ratno vijecje u Beču. Naša će vojska nastupiti ofenzivno, t. j. u našim marševima napredovati preko srpske granice.

Kralj ide na ratište?

Prama jednoj vijesti, „Riečkih Novina“, kralj Franjo Josip izjavio je, da će i sam poći u glavni tabor vojske.

Most Zemun-Beograd dignut u zrak?

Prama vijesti, koju je teško kontrolirati, jer nam je nemoguće bilo telefonski bilo brzojavni saobraćaj, Srbi su digli minama u zrak most koji spaja Zemun sa Beogradom. Ovaj most prama ustanovama bevalskog ugovora, neutraliziran je te Srbija u nj dirati nije smjela.

„Hrvatska Misao“ - dnevnik.

Ako nam uspije te budemo mogli dobivati iz Beča redovita brzojavna izvješća, za što smo se jur pobrinuli, izdavati ćemo list svaki dan i to oko 4 sata popodne.

Dosadnji naši predplatnici, koji budu htjeli primati list dnevno, neka nam pošalju unapred K 1 nadoplatka za mjesec dana.

Za nove predplatnike predplata iznosi K 250 mjesečno.

Naši dopisi.

Imotska Krajina, početkom srpnja.

Dan 28. lipnja minulog za sve vjerne narode prostrane Monarhije, bio je i biti čan tuge i žalosti. Taj dan razbojnička ruka umori onoga čije su ruke imale, da preuzmu kormilo Države. Umori onoga, kojega su resile velike krijeposti državničke, vojničke. Umori onoga, koji je ljubio sve vjerne narode prostrane Monarhije i gojio u svojoj duši pravdu za njih, pa i za mile i vjerne Hrvate. Umori dragocjeni život Njegov Visosti nasljednika Prjestolja Nadvojvodu Franju Ferdinanda, desnu ruku i uzdanicu Sjedog Uzvišenog Vladara, prostrjeli mu plemenito kršćansko srce i dade izpit još jednu času gorkosti. S prijestolonasljednikom umori plemenitu slavensku dušu velikodušnu suprugu mu Sofiju Hohenberg, koja je u času opasnosti uz Njega uztrajala. Ote djeci što im je na svijetu najmilije bilo; mile roditelje. Čim je prva vijest o razbojničkom u-

morstvu stigla, premda na prvi mah nevjerovatna, ipak je prave Hrvate obuzela poštenost i žalost. Javni koncert, što ga je občinska glazba imala izvesti, odmah je odkazan. Vijesti su stizale jedna za drugom sve tužnije, dok pod neko službena vijest potvrdi krvničko zlodjelo. Svi javni lokali budu pozatvarani. Svak se povuče svojici kućama. Grobna tišina zavladala, samo dvojica mladih šumadinaca učinili su iznimku.

Idjući kući oko 9 sati, pod glas zapjevaše neku pjesmu „O djevojko Sarajevko, da se čuješ na daleko“. Pa da ne, zbilja pjesma po šumadijsku, prigodna. Sutra dan na Petrovo ranim jutrom, obćina se zavjile sva u crno, pa ju sjiđeše građani redom. U tili čas, sva je varoš bila u crnini, Državni uredi i sve društva izvješije još i zastave na po stjege, sa crnom koprenom. Srpska čitavnica također, ali bez carske zastavice, kako je bila izvješena dan prije a slavu kaže se kosovske osvete. Načelnik je odmah u ime obćine prigodnim brzojavom izrazio saućeše preko Namjestnišvenog Predsjedništva, dok je bio izdat prigodni časoviti proglas na gradjanstvo. Budući bio svečani dan, došlo je iz okolice svijeta na sv. Misu. Doznat, što se je dogodilo, zavladala u svakomu velika tuga i žalost. Nije falilo ni plača. Dirljivo slovo kojim je poštovani nadžupnik O. Stjepan Šulenta saobćio grozno krvničko zlodjelo, preko sv. Mise, odjekulo je tako crkvom, da su pobožnici briznuli u plač, a uzdičanje i jecanju nije bilo kraja ni konca.

Kad se je pak doznalo, da je u istinu šumadijska ruka izvela krvničko zlodjelo, palo je gorkih protu hrišćanima; tako se nazivlju ovamo sljedbenici grčko-istočne vjere od valjkada pa i danas, čemu je najbolji dokaz, da jedan predjel u varoši gdje svi stanuju i danas se zove „hrišćansko selo“.

U našoj krajini, koja broji po zadnjem propisu pučanstva nešto više od 42.000 duša, njih je svega 1400. Drugih je jedna stotina, svi su ostali hrvati-katolici.

Dne 30. lipnja sastalo se je občinsko Upraviteljstvo na naročitu sjednicu. Odlučeno je bilo sazavati izvanrednu sjednicu Vijeća za dan 3. srpnja, i u taj dan držati zadužnice, sudjelovanjem svega klera u krajini i preslavijca, seoskih, korporativno sa Vijećem. Odlučeno je pozovnuti na zadužnice sve mjestne vlasti, korporacije, odličnike i narodnog zastupnika dr. Josu Mladinova i druge javne čimbenike. Ostalo gradjanstvo i krajnišnici imalo se je pozovnuti naročitim prigodnim proglasom.

Usljed priobćenja mjesnog c. k. Poglavarstva prenešene su zadužnice u dan 4. a da se drže u isti dan po svim župama. Radi toga ovdšnjim zadužnicam nijesu mogli pristupiti ni kler ni predstavnici sela. Pozivi od obćine bili su već razaslati na vlasti, korporacije i t. d., kad je Poglavarstvo javilo, da ono šalje pozive, Vijeće je bilo održano u dan 3. srpnja i na njemu zaključeno odposlati brzojavno saućeše uz izjave vjernosti i odanosti Uzvišenom i Sjednom Vladaru i Vladalačkomu Domu, što je smjesta izvršeno i upravljeno kabinetskoj kancelariji. Izvršen je i zaključak da Vijeće korporativno izrazi svoje duboko saućeše c. k. kot. Poglavarstvu. Odlučeno je da Upraviteljstvo prisustvuje zadužnicam, i da se prigodni proglas izda na krajnišnici i pozovne na zadužnice u svojim župama, koje da se budu držati i u dan 5. srpnja, zato da oni koji ne bi mogli pristupiti u dan 4. naka tada pristupe a bila je nedjela da nikakav rad nije smetao u crkvu doći. Zaključeno je, da sve javne zabave izostanu kroz cijeli mjesec srpanj. Vijeće je zaključeno sa poklicima Slava! umorenim presjanim žrtvama, sa poklicima Živio! Njegovom Veličanstvu Premilostivom Vladaru i vladalačkomu Domu.

Na dan zadužnica ckvka je bila dubokom puna. Bile su i brojne zastupane sve mjestne vlasti, korporacije, otmjeniji stalež, pučke škole i građanska sa učenicima. Prisustvovali je narodni zastupnik Dr. Mladinov. Na sred crkve bio namješten veličanstven katafalak, kojeg je resila krasna kruna od živog cvijeća položena od općine. Vani su gorjeli ferali občinski zavijeni u crninu, odmah u prvi dan korote. Obćina je bila zastupana od občinskog Upraviteljstva, a s njime je bilo sve uredno osobije.

Obćinska glazba kad stigne c. k. Poglavar pred vrata crkve završa „Carevku“ koja bude otkrivene glave saslušana. — Preko sv. Mise poštovani nadžupnik O. Stjepan Šulenta izrekao je prigodno slovo. Njegov govor bio je kroz prožet dubokim osjećajem žalosti i kroz dubokim patriotskim čustvima. Onako je mogla govoriti samo prava hrvatska duša, koja osjeća i čuti za Prejasi vladajućim Dom. Njegov je govor učinio takav utisak, da nije ostala duša, kojoj se nijesu orosile oči suzama.

— Na koru je zavod „Školskih sestara“ otpjevao krasnu mirtvačku misu i requiem, a glazba pred crkvom odsvirala je nekoliko žalobnih komada.

Po dovršenju službi božjoj narod je iz crkve izlazio potišten, tužan i žalostan, sa očima orošeni suzama. — Razišao se je i ogorčen došja, jer mu se je sprijeliho da također javno manifestuje svoje saućeše u tuz. žalosti, i svoju dinastičnu lojalnost i odanost. Nije mu se dalo, da javno osudi grozno razbojničko zlodjelo. Da manifestacije nijesu mogle biti, nego patriotske i dostojanstvene, najbolje je jamstvo, da ih imala predvoditi slika bago-pokojnog Prejasnog nasljednika Prjestolja. — Ali, da onima koji vjeruju lažljivim prorocima oko „Slobode“, „Zastave“, „Hrvatske Riječi“, njihovim drugaricama, nije mirisalo, i založiše se da ih osujete. Uspjeli su posluživši se šumadijskom lukavosti. Izmišlisle i suviše lažne vijesti, da se pripravlja vandalski napadaj na grčko-istočnjake.

Poglavar, koji se inače i svoje sjene boji, a kad i samo pomisli, da bi njegovo ime moglo doći u spomenute novine; podlegne im i baš on osujeti i sprječiti manifestacije. Razašalje svoje utake u okolna sela nalogom župnicima da sprječje svojim župljanima dolazak u varoš. Bio ih je mnogo, koji su se spravljali doći ovanu na zadužnice, jer im bliže, pa im se ni to nije dozvolilo. Nije bio time zadovoljan, pa je dao rekvirirati i oružništvo sa drugih postaja.

Nemamo riječi da osudimo taj postupak Poglavara, koji inače dobro pozna mirnu čud, krajniških Hrvata, te je mogao biti više nego uvjeren da ga, Bogu hvala, nije još obuzeo vandalski šumadijski duh. Niti će ikada, jer mu duša počiva na kršćanskoj katoličkoj moraliti. — Uvjeravamo pak i Gosp. Poglavara i sve šumadijske priprepine, da uzprkos svih drakonskih mjera i ostalih presija neuvjenih ni vidjenih, manifestacije ne bi bile izostale. Da su izostale jedini je razlog taj, da se nije htjelo pasti na ljepak onima, koji su, da opravdaju svoju šumadijsku lukavost i licumjerstvo, snovali izazvati razdraženost u patriotskim osjećajima hrvatskog pučanstva, što bi dakako bilo postalo veoma pogibeljno.

Stoga se je radje imalo žrtvovati od svojeg patriotizma, nego dopuštati da smušenjancima uspiju opake namjere zasnovane. Ni bezazleni, a inače skroz patriotski, sa istinskim činjenicama potkrjepljeni, občinski proglasi nisu dali mira smušenjancima, sve sile bili su uperili da budu ili sistirani ili konfiscirani. Malo je stalo da uspiju. Ali su predvladali zdrav razum i razboritost, čemu je doprinjelo odvažno držanje obćinske čelične uprave, a prednjačio je vrli Načelnik, i nijesu uspjeli. — Što im se je na žao dalo, da je u proglasu istaknuto, da je razbojnička ruka bila na žalost slavenska i uprav iz naroda, koji se nazivlje srpskim.

Je li ili nije to istina? Jest. Zašto dakle tolika hajka proti istini? Zašto radi toga hajka na obćinu? Zašto, da se izupusti i proglasa, da je umorstvo počnila ruka „iz naroda, koji se nazivlje srpskim“, i zamjeni, da je počnila umorstvo tudjinska ruka? Davno smo zavirili duboko u smušenjačku dušu i stoga smo na čistu, što i kako misle, ali je za požaliti, da oni koji bi morali bolje od nas poznati ih, ne poznaju ili neće da poznaju.

Ovdje bi u tom pogledu mogli nanizati mnogo fakata, koji bacaju ružno svjetlo na neku gospodu. Ali za danas dosta, jer nije prigoda za to. Bude li do potrebe, neće se štititi, kako se je dosad šutilo.

Grad i okolica.

Sramotno guljenje. Neki trgovci hoće da izrabie sadašnje prilike upravo na sramotno način. Tako su neki jučer i jutros naplivali kruh po K 1.60 do K 2 — po kilogramu. Ovakovi gulikože morali bi se sramiti ovog svog postupka. Čujemo, da je vlast neke oglobila, a jednoga, radi pripadnice, uapšila. Nego 100 K globe nije ništa za ovakove derace, jer ih ti guljenjem već za jedan sat naplate. Vlasti preporučamo, da upotrebi svu strogost zakona protiv takovih neljudi.

† Blaženka Skočić, supruza dra Marka Skočića, odvjetničkog kandidata, preminula je dne 25. ov. mj. u cvijetu života. Vječni joj pokoj, a ucvilijepoj obitelji naše saućeše.

† Rosa Zimprich, majka nadporučnika gosp. Erušta Zimpricha, preminula je dne 27. ov. mj. u 56 godini života. Vječni joj mir!

Br. XII-53/92 ex 1914.

OBJAVA udijeljenje maslina.

Namjestništvo raspućava iz državnog nasada u Arbanasima 10000 plemenitih maslina, navrnutih na mastinku, sposobnih za presadivanje, uz obalnu cijenu od para 60 po komadu. Ko želi imati ih, neka se uz dostavu odnosno iznosa, obrati dotičnom c. k. kotarskom poglavarstvu.

Masline moći će se dijeliti samo u pol. kotarima, zaraženim po filokseri t. j. u onim Zadra, Benkovca, Šibenika, Spljeta, Knina, Supetra, Hvara, Makarske, Imotskoga i Korčule.

Zadar, dne 13. srpnja 1914.

Od c. k. dalmatinskog Namjestništva.

Br. XII-51/152 ex 1914.

Objava za nabavu voćkica.

Namjestništvo dijelit će ove godine iz vlastitog razsadnika u Čibači, 35.000 navrnutih voćkica t. j. marašaka (višanja), trešanja, bajama, šljivu, jabuka, krušaka, oraha, prasaka, kaj-sija, dunja osim toga 10.000 smokava i 30.000 podloga za višnje rašeljeke „Prunus Mahaleb“ i podloga za bajame: divlje bajame.

Navrnutne voćkice dijelit će se uz sniženu cijenu od 30 para, a smokve uz cijenu od 10 para po komadu; podloge rešeljaka i divljih bajama po 1 krunu svako 100 komada.

Molbe imadu se upriviti namjestničtvu putem odnosno kotarskog poglavarstva, dostavivši podjedno odgovarajućii iznos.

Potanjni oglas vidi u „Objavitelju dalmatinskom“.

Zadar, dne 16. srpnja 1914.

Od c. k. Namjestništva dalmatinskog.

Novi bačvarski majstor u Vodicama

FRANE RADETIĆ iz Kastva u Istri.

Dajem na znanje poštovanom obćinstvu Vodicca i svoj okolici Šibenika, Skradina, Zlarina, Prvic-Luke, Šepurine, Zatona, Tribunja, Tijesna, Jezera, Murtera, Betine, Zlosela itd., da sam svoju radnju bačvarsku prinio iz Kastva u Istri u Vodice. Imam četiri radnika, radnju sa svim modernim sudovima, to jest bačava, golovih čabrova, maštala, karatela, vinopritakača, vidara i svake vrsti sudova na barile, po zahtjevu svake veličine. Isto držim skladište obruča, duga, jelovih, smrikovih od svake veličine itd.

Cijene umjerene tako da se ne boji nikakve utakmice.

TISAK ZA ULJE

uz jeftinu cijenu prodaje se. Tisak je u dobrom stanju. Obratiti se na MARKIOLA KURSARA u Prvic-Šepurini.

PRŠUTA
PRVE VRSTI
PRODAJE PO K 2.60 KG.
NIKO JURKOVIĆ
SKRADIN.
8-10